

Vergaderjaar 1983–1984

18 346

Regelen met betrekking tot de oprichting van de Postbank N.V. (Postbankwet)

Nr. 4

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 10 mei 1984

Hierbij doe ik u ter kennisneming toekomen het advies, dat de PTT-raad mij op 9 mei jl. met betrekking tot het Wetsontwerp Postbank heeft uitgebracht.

De minister van Verkeer en Waterstaat,
N. Smit-Kroes

PTT-RAAD

Aan de Minister van Verkeer en Waterstaat

's-Gravenhage, 9 mei 1984

Advies van de PTT-raad m.b.t. het Wetsontwerp Postbank

Zeer geachte mevrouw Smit-Kroes,

De PTT-raad wil met betrekking tot het hem ter kennis gebrachte en inmiddels bij de Staten-Generaal ingediende ontwerp van wet «Regelen met betrekking tot de oprichting van de Postbank N.V.» gaarne voor het volgende uw aandacht vragen. Vanwege de spoed, die naar het oordeel van de raad met de totstandkoming van de Postbank geboden is, beperkt de raad zich in dit stadium tot hetgeen hij als hoofdzaken van het wetsontwerp ziet.

In zijn advies van 14 mei 1976 heeft de raad vooral op twee punten kritiek geïfend op het toen voorliggende wetsontwerp. Het eerste punt betrof het uitgangspunt van het wetsontwerp, het tweede punt betrof het onttrekken van de Postbank aan het beheer van het Staatsbedrijf der PTT. Hoewel het ook bij de thans gekozen doelstelling niet onmogelijk zou zijn geweest, dat het beheer aan het Staatsbedrijf der PTT zou worden opgedragen, onderkent de raad dat zulks daarbij minder voor de hand ligt dan bij de aanvankelijke opzet.

Met betrekking tot het eerstgenoemde punt was de raad van oordeel, dat het uitgangspunt behoorde te zijn de maatschappelijke dienstverlening van PCGD/RPS en de verzekering van de continuïteit daarvan. Met voldoening heeft de Raad geconstateerd, dat het thans voorliggende wetsontwerp te dien aanzien met zijn advies van 14 mei 1976 in overeenstemming is. In artikel 1, lid 1, wordt immers als doelstelling genoemd «de uitoefening van het bankbedrijf met het oog op de voortzetting van de dienstverlening zoals die werd verricht door de PCGD en de RPS, waarbij de vennootschap dient te streven naar continuïteit van de instelling alsmede naar een vanuit bedrijfseconomisch oogpunt redelijk rendement op eigen vermogen». Verzekering van continuïteit en rentabiliteit van de PTT-Gelddiensten is thans derhalve de ratio om tot oprichting van de Postbank te komen. Ook in artikel 2 van de ontwerp-statuten van de Postbank is deze doelstelling opgenomen. De memorie van toelichting legt eveneens de nadruk op «een rendabel voortbestaan van PCGD/RPS» en op de «rendabele continuïteit van de dienstverlening». De raad acht dit uitgangspunt juist. De positie van de PTT-Gelddiensten in het betalingsverkeer wordt steeds moeilijker. Verder terreinverlies moet worden voorkomen. De basisgedachte van continuïteit en rentabiliteit rechtvaardigt daarom niet alleen de totstandkoming van een Postbank, maar vereist vooral een spoedige totstandkoming. De inmiddels opgetreden ontwikkeling naar een Nationaal Betalingscircuit versterkt die noodzaak. De raad dringt er daarom op aan vooral het tempo, waarin een wettelijke regeling tot stand komt, hoge prioriteit toe te kennen.

Gegeven de invalshoek van de voorgestelde wettelijke regeling is de kernvraag, of bij de thans gekozen opzet continuïteit en rentabiliteit inderdaad verzekerd zijn.

Deze vraag raakt niet alleen de status van de nieuwe instelling en de aard en omvang van de te verlenen diensten, doch ook de procedure, die voor wijziging in doel en werkzaamheden van de Postbank is voorgeschreven.

Wat betreft de status van de voorgestelde Postbank is er naar de mening van de Raad sprake van een zekere tweeslachtigheid. Enerzijds wordt gekozen voor de rechtsvorm van een zuivere structuur N.V. Als consequentie daarvan verliest het personeel de ambtelijke status en verdwijnt ook de staatsgarantie voor de aan de instelling toevertrouwde gelden. Beide elementen betreffen regelingen die algemeen als voordelen van het bedrijf boven vergelijkbare instellingen worden gezien. Anderzijds echter wordt

aan de Postbank niet een volledig met dat van andere banken vergelijkbaar dienstenpakket toegestaan. Het wegvallen van de voordelen wordt gemotiveerd met een verwijzing naar de wenselijkheid van het markt-conform functioneren en van gezonde concurrentieverhoudingen ten opzichte van het particuliere bankwezen. De vraag rijst echter of door de beperkte armslag van de Postbank nu niet het spiegelbeeld optreedt. Weliswaar wordt het in de memorie van toelichting «ongewenst geacht, dat de Postbank branche-vreemde en parabancaire activiteiten zal ontplooien», maar het beroep op het branche-vreemde karakter gaat niet meer op, wanneer als voorbeelden activiteiten worden genoemd (verkoop van vakantie-reizen, uitbreiding van bemiddeling in verzekeringen, opbouw van een effectenbedrijf, een buitenlands krediet- en depositobedrijf), die door de instellingen waarmee de Postbank in gezonde concurrentie moet treden, wel worden uitgeoefend. Meer passend in de ratio van de voorgestelde wettelijke regeling acht de raad het daaropvolgende in de memorie van toelichting genoemde motief dat van geheel andere aard is, namelijk dat deze activiteiten «niet essentieel zijn voor het veilig stellen van de continuïteit van de PTT-Gelddiensten».

De beperking in het dienstenpakket wordt elders in de memorie van toelichting gemotiveerd met de relatie, die deels reëel deels optisch ook in de gekozen opzet nog met de overheid blijft bestaan: de Staat is (althans voorlopig) enig aandeelhouder, de naam Postbank en het gebruik van postkantoorloketten. De raad betwijfelt of overheidsimago en actieradius voldoende soortgelijk zijn om tegen elkaar afgewogen te worden en, zo ja, of de overblijvende overheidskenmerken en de voorgenomen mate van beperkingen met elkaar in evenwicht zijn. Ook hier acht de raad meer ter zake het aangevoerde motief «dat het produktenpakket van de nieuw te vormen instelling niet breder zal mogen zijn dan noodzakelijk is voor het veilig stellen van de continuïteit van de dienstverlening door de PCGD en door de RPS».

Uit de door de regering gevolgde argumentatie voor de beperking van de armslag (alleen toegestaan wat nodig is om een rendabele continuïteit te waarborgen) vloeit logischerwijs de vraag voort, of het dienstenpakket alsnog kan worden gewijzigd en uitgebreid, als de bestaande ruimte ontoereikend zou blijken om de doelstelling veilig te stellen. Zo ja, aan welke procedure is zulk een wijziging dan onderworpen?

De hoofdvraag wordt in de memorie van toelichting bevestigend beantwoord: dat aan de Postbank bij de start niet «een volledige vrijheid van bancaire dienstverlening» wordt toegestaan, laat «onverlet de mogelijkheid dat na verloop van een aantal jaren, indien de leiding van de Postbank dan een daartoe strekkend voorstel zou doen, besloten zou worden de actieradius verder uit te breiden».

Een eventuele wijziging van het produktenpakket zal moeten plaatshebben in de vorm van een wijziging van de Statuten Postbank N.V. Artikel 26 van de ontwerp-statuten schrijft daarvoor een meerderheid van tweederden in de aandeelhoudersvergadering voor.

Voorts is krachtens artikel 10 van het wetsontwerp voor een zodanig besluit – althans zolang de Staat aandeelhouder is – de goedkeuring van de Staten-Generaal vereist.

De raad is het eens met de regeling in de statuten, maar betreurt het daarboven wettelijk vereiste. Voor een statutenwijziging is krachtens de statuten zelf in elk geval nodig een voorstel van de directie (artikel 26), de goedkeuring van de raad van commissarissen (artikel 14) en een meerderheid van tweederden in de aandeelhoudersvergadering (artikel 26). Aangezien de Staat bij de start enig aandeelhouder is en zonder medewerking van de regering die positie niet kan verliezen of tot minder dan eenderde reduceren, blijft zolang ook de parlementaire verantwoordingsplicht bestaan. Daarboven in beginsel een volledige parlementaire procedure, zoals voor wetgeving vereist is, te verlangen, komt de raad overtrokken voor, is bovendien zeer tijdrovend, werkt negatief ten aanzien van de positie van de Postbank en brengt het gevaar met zich mee, dat niet aan het belang van de Postbank

ontleende overwegingen in de oordeelsvorming worden betrokken. Dit verdraagt zich bezwaarlijk met de doelstelling de rendabele continuïteit van de instelling te waarborgen. Naar de mening van de raad zou met de bepalingen van de statuten gevoeglijk kunnen worden volstaan.

Niettemin acht de raad het in de aanvang van dit schrijven genoemde belang van een spoedige totstandkoming van de Postbank zodanig overwegend, dat hij u niet heeft willen adviseren de indiening van het wetsontwerp bij de Staten-Generaal van een alsnog aan te brengen wijziging – met name schrapping van artikel 10 – afhankelijk te stellen of er door te vertragen. Ervan uitgaande, dat u zoals gebruikelijk ook dit advies ter kennis van de Staten-Generaal zult brengen, vertrouwt de raad, dat de door hem geopperde gedachte en daarvoor aangevoerde argumentatie in de parlementaire behandeling betrokken zullen worden.

De PTT-raad

De voorzitter,
W. Aantjes

De secretaris,
J. F. L. Wilod Versprille